QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS *manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Mercurii. vigesimâ quartâ Martii.*

M. PETRO CRESSE', Doctore Medico, Præside.

An in febribus acutis initii quàm declinationis tempus purgationem potiori jure sibi vindicat?

I.

PURGATIO & sanguinis detractio insignem præ se ferunt in adversâ penè omni valetudine auxilii facultatem. Ubi victûs ratio manca & debilis est, in earum ûsu spes posita non decipit. Si his careat chirurgia rariùs de suâ dexteritate superbiendi occasionem reperiat. Nullum medicamentum est, etiam specificum, quod utriusque illius solennioris præsidii adjutum societate, non suam virtutem cumulatiùs utiliùsque largiatur. Suo ritè loco adhibita in febrium acutarum curatione (sub quibus videlicet ægri vita plùs in periculo quàm in tuto est) mira præstant. Purgationem (vigoris quidem tempori præcipuè dedicatam), his inclinantibus omittere nihil tanti est; quam nemo rerum medicarum æstimator æquus non sperabit, si sub earum principiis turgente ex quâ prodierunt materiâ usurpetur luculenter amplissimèque profuturam.

II.

FEBRIS carachterem primarium in calore nimiùm evecto cum totâ antiquorum familiâ agnoscimus. Si is simplex & solitarius est, qualis plerarumque febrium est, ad eum à quo deflexit naturæ modum, nullo vel facili certè negotio revocatur. Si aliquâ notabili salsugine aspersus est, turbas movet, quidquid opis afferamus, periculi nonnumquam plenissimas. Subsunt videlicet in homine (hæc genuina Hippocratis doctrina est, sectæ verè & solidè

rationalis, empiricæ nimirùm, unis intentæ caufis evidentibus, vindicis generofiffimi; hypothefeos obfcurioris cujuflibet, quæ pauculis innixa principiis, in totâ, quanta quanta eft, medicinâ, ftultè præfumat dominari, qualem chymici venditant, faftidiofiffimi contemptoris) amarum, acidum, acerbum, aufterum, acre & mille alia faporum ceu falium difcrimina, fuis quæque prædita virtutibus. Hæc probè inter fe mixta & mutuò contemperata, nec fenfum afficiunt, nec ullatenùs incommodant. Quod fi horum aliqua à cæteris detorta calido fe, itidem diffociato, adjunxerint, febribus acutis, pro eo quo valent robore, plùs minùfvè gravibus, & medicinæ auxilium non leve requirentibus, materiam fuppeditant. Omne quod earum inclinationi antecedit tempus emendandæ illi & exigendæ falfitudini infumitur; quo elapfo, ut ex fymptomatum, quæ priùs fæviebant, diffipatione fcire licet, vix ullus deinde fupereft dubitationi locus, quin natura eò ufque progreffa, ut morbo fuperior evaferit, cum fit deinceps, contempto inani propemodùm & gravante purgationis officio ad fanitatem eamque integerrimam converfura.

III.

EA rectè dicitur turgere materia, quæ evolvi impatiens oppofiti obicis vim vi enititur repellere. Nifus ille vehemens fit, plurimùm; turbulentus fit placidusvè, nihil intereft. Hujufmodi aliquid febrium pauló graviorum exordiis femper adeft; ad fanguinem frequentiùs, rariùs ad morbi fomitem, ad utrumque unà fimul nunquam pertinens. Ut vel illîc vel hîc orgafmus fubeft; ita conatus materiæ turgefcentis aut venæ fectione minuendus, aut eft purgatione non leviter proritandus. Febris acutæ initio (dùm fcilicet nulla adhuc fatis clara vel obtinendæ coctionis, vel permanfuræ cruditatis figna adfunt) arteria fe vehementer, crebrò, celeriter exagitet, ægri fimul facies rubore multo fuffufa fit, oculi micent, caput doleat, pectus æftuet, vagi intùs dolores incommodent; aliave ejufdem generis fymptomata fe oftendant: fic habeto; fanguinem effervefcere impenfiùs, inflari & tumultuosè turgefcentem, totum in eo effe, ut vaforum ductus quibus jam anguftiùs conclufus eft, vel amplificet, vel etiam dilaniet: Dùm contrà, perverfis quæ hafcè turbas commoverunt falibus, è nativo lare profugis, intrà vaftam venarum arteriarumque aream, cum libertate fummâ, hâc illâc, nullâ orgafmi moleftiâ afflictatis, circumcurfare licitum eft. Sub cafu quolibet hujufmodi, purgationis adhibendæ confilium repudiari prosùs debet, nec ullo tutiùs effaciufque præfidio quam fanguinis miffione (iis folutâ le

gibus quas nuperus ſcriptor nè quid dicam graviùs, paulò certè inconſideratiùs publicavit) naturam poſſe adjuvari recreariqueſperandum eſt. At ineunda ratio eſt illi omnino diverſa (quæ in variolarum etiam eruptione tardiori nonnunquam locum habet) ubi ex percuſſu arteriæ, quàm ſymptomata quæ aſſident prægravia videntur poſtulare, moderatiori & in ſpeciem ἀπυρέτω, ſanguis quidem nativis limitibus contineri facillimè, ipſa verò morbi materia, in obtinendo quem natura enixè deſiderat evolutionis modulo, inaniter laborare atque adeò turgere agnoſcitur. Ea tùm purgationis per ſuperiora inſtitutæ potenti aculeo ità gnaviter percellenda atque exagitanda eſt; ut placidi, at tantò nequioris, quo gravatur orgaſmi vinculis expedita, partim ſe permittat remedio foras ejiciendam; partim, eâ ſui nimirùm portione quæ intùs reſidua futura eſt, naturæ exhibeat deinceps concoquendam.

IV.

NULLIUS penè rei frequentior apud medicos quàm orgaſmi febribus acutis incipientibus, authore Hippocrate, purgationem requirentis, mentio fit: haud ſcio an ulla alia res eorum pleriſque minùs benè explorata ſit. Quæ febris acutæ initio turgens in venis materia purgantis remedii facultate exagitari opus habet, tumultu nullo, nullâ fluctuatione agitatur: Idem propè illius tunc ſtatus eſt qui fulminis, dùm nubis quâ premitur ſpiſſiſſimæ ambitu erumpere quantumvis adnitatur nondum ualet. Verbo dicam orgaſmi nomine hîc intelligenda eſt, fermenti febrium acutarum parentis, non turbulenta & inſana, qualem ſuprà in ſanguine animadvertimus, ſed taciturna quædam & modeſta diſpoſitio, ſub quâ, dùm ſe evolvere & pro naturæ votis explicare contendit liberiùs; forti objecto obice, nè id obtineat, prohibetur. Hujuſmodi caſus certè damnoſiſſimus, febrium aſſecla graviorum, præſertim malignarum, nihilò apud Græcos olim, quàm apud nos hodie, infrequentior; idoneum, ſi quis ullus alius, purgationi utiliter uſurpandæ locum præſtat; nec ſatis pro merito quidam medici vituperandi ſunt, qui tunc morbi deceſſionem placidè atque oſcitanter expectantes, inconſultâ hujus auxilii dilatione, viam adventanti letho vel patentiſſimam aperiunt.

V.

SUAM febre acutâ inclinationis ætatem decurrente, non ita quidem inanis eſt purgatio ut nullam omninò commoditatem afferat; verum incipiente, ſi modò orgaſmus adeſt ei ferendæ accom-

modus ægros quaſi ab orco in lucem reduces facit ſæpiſſimè. Illîc id curat tantummodò, ut minùs bellè adhuc procedentis chyloſeos ſordidatiores exuviæ pleniùs abigantur, hîc ipſiſſimam morbi cauſam ſanguinis, ut ita dicam, viſceribus etiamnùm inhærentem, fronte adversâ adoritur, extorquet & adminiſtro ſucci cujuſvis obvii vehiculo (ſcatemus autem innumeris) eliminat. Quam in febre quâlibet aſſiduâ tempus declinationis aſſequutâ alvi dejectiones materiam ſufficiunt, cave eam eſſe exiſtimes à quâ illa dimanavit & undè tota quę priùs acta eſt proceſſit tragœdia; ſubacta ope mixtionis & concocta, vel jam propè omnis abierat, ubi primùm morbus, cùm quâdam viſus eſt conſtantiâ miteſcere; nec quidquam tunc deſidendo egeritur, longiùs quàm à ventriculo arceſſitum, quod in dies elaboratius naturæ ſenſim revaleſcentis ſignum, haud ullam niſi fortè leviſſimam & pro nihilo reputandam cauſæ morbidæ portionem ſecum portat. Ibi quieſcere & ſupervacuas purgationis moleſtias devitare valdè licet. At ſub principiis orgaſmo, non fictitio, ſed ab evidèntiſſimâ rei ipſius naturâ repetito, qualem propoſui, ſæviente: Ea protinùs vel cum quâdam interdùm temeritate rapienda eſt; nè vera morbi materia, ſuccutientis illius præſidii beneficio deſtituta, aut evolvi non poſſit ullo modo, quâ calamitate in acutis febribus nulla major; aut victrix propoſiti, effuſiùſque deſubitò explicata, alicui ex iis partibus quarum integritate ſuſtinemur, tumultuosâ & turgidâ ſanguinis efferveſcentiâ miniſtrante, inflammationem accerſat, nullâ ſæpè artis noſtræ operâ quantumlibet vehemente domabilem. Hanc doctrinam monſtrat experientia, defendit ratio, tutatur, quem hîc valdè ſequi ſtuduimus authorem, Hippocrates. Nuſquam ille de purgatione ſub febrium acutarum finibus uſurpandâ ſolicitus, in libro aphoriſmorum, verbis jubet conceptiſſimis, cogit atque imperat, ut iis incipientibus (ſi modò turgeat undè enatæ ſunt materia) quamprimùm & ſine ullâ procraſtinatione celebretur.

Ergo in febribus acutis initii quàm declinationis tempus purgationem potiori jure ſibi vindicat.

Proponebat Pariſiis LUDOVICUS DEMONDIERS DUGUÉ, Pariſinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1700.